

serdülő idegességével. Megállapításai kristályfiszták, a szülőknek javasolt segítő módok józanak és követhetők. Látszik, hogy a szerző szakismeretei kívül nagy szeretettel foglalkozik mindenkor a gyermekkel. Igen hasznos a könyvecske nemcsak a gyermekével bajlódó és azt féltve vezető szülők részére, de minden tanító és tanárember számára is. Ha az iskola szervezeténél fogva nem is teszi mindig teljes mértékben lehetővé a szükséges „gyógykezelést“, mégis sok hibától menti meg a gyermekek oktatóját. Különösen a két utolsó fejezet ismerete válik hasznossá, melyeknek tartalma: *Az iskolás gyermek ingerültsége*. 1. A korszak főbb mozzanatai. 2. Okok: tanulási nehézség, figyelmetlenség, kifáradás, képtelenség a tanítás üteméhez való alkalmazkodásra, rendellenes emlékezet; „nehéz“ tárgyak, nem kedvelt tanítók; iskolai fájás. Környezet. 3. Dacosság, rosszkedvűség. Nyugtalan álm. Házi feladat. 4. Más a gyermek otthon, más az iskolában. 5. Kiegyenlítési törekvések. Teendők. *A serdülő „idegessége“*. 1. A serdülés élettani és kóros idegessége. 2. A serdülési idegesség oka: élettani átalakulás. 3. A serdülési élettani idegesség megnyilvánulása: fiúkon, lányokon; ellenkezés, nyugtalanság, ábrándozás, ellentétes érzelmek, félelem. 4. A nagy titok. 5. Néma bűn. 6. Teendők. Ez a felsorolás bizonyára érdeklődést fog kelteni kartársaink körében a könyvecske iránt.

M. Gy.

Dr. Garai József: Montessori lélektana és didaktikája. Közlemények a Ferenc József-tudományegyetem lélektani intézetéből. Kolozsvár, 1941. 88 oldal.

Montessori nevelői felfogása nem mondható rendszerbe foglaltnak. Ő maga a neveléstan vizsgálódási körét kerülte, nevelésen bánásmódot ért. Elszórt nézetei azonban világosak és összefüggőek, úgy hogy azokat rendszerbe foglalni lehet. A szerző jelen munkájában a Montessori eljárás lélektani alapjait adja meg, másrészt a didaktikai és módszertani problémáknak Montessori szellemében való vizsgálatát végzi el.

Összehasonlítja részletesen az újabb pedagógiái irányokat Montessori eljárásával, miben egyezik ezekkel és miben különbözik tőlük. Általában ezekben az új iskolákban két herbarti gondolat uralkodó, a koncentráció-gondolata és a kérdve-kifejtés elve.

A III. fejezetben Montessori rendszerének lélektani alapvetését ismerteti. Összehasonlítja Adler és Deoroly felfogását Montessoriéval. Kimerítően ismerteti a szerző, miként teljesíti Montessori az oktatás egészségügyi követelményeit. És ebben a kérdésben nagy szerepe van a fáradtság különböző okainak, valamint azok elkerülésének. Ennek megfelelően állítandó össze az órarend. A tanulásra való előkészítésnek fontos részlete az érzékszervek nevelése. Ezt Montessori mesterséges eszközök használatba vételével igyekszik elérni. Ezekről az eszközökről és használatukról bő tájékoztatást nyújt a szerző.

A IV. fejezetben méltatja Montessori oktatási módját és erre vonatkozó véleményét, majd a következő fejezetben módszertani kérdéseket ismerttet kritikai alapon az írás-olvasás és a számolás tanítására vonatkozólag.

A nagy irodalmi felkészültséggel dolgozó szerző igen hasznos munkát

végzett, amikor Montessori eljárásáról és annak értékéről, alapvetéséről az előre kijelölt alapon összefoglaló képet nyújtott.

M. Gy.

Dr. Tóth B. Zoltán: Félelem és a gyermeki lélek. Közlemények a Ferenc József-tudományegyetem pedagógiai lélektani intézetéből. Kolozsvár, 1942. 54 oldal.

Szerző munkája első felében főképpen lélektani fogalmak tisztázásával foglalkozik, mintán nevelési feladatok csak lélektani ismeretek alapján oldhatók meg. Foglalkozik az értelem, akarat és érzelem három fő lelki jelenség helyes megítélésével, azok egységben való megjelenésével, amint a lelki életében szorosan egybekapcsolódnak. A félelemnek nevezett jelenségcsoport az érzelmek között foglal helyet. Meg kell különböztetnünk félelmet és szorongást, amelyek között lényeges jegyekben eltérés van. A félelem célszerű tényezője a léleknek, amely megakadályozza az egyén károsodását, vagy elpusztulását. A szorongás az egyén előtt többnyire ismeretlen lelki állapot, amely másodlagos tárgyakhoz kapcsolódva célszerűtlenül befolyásolja a gondolkodást, érzelmeket és törekvéseket.

Az állandó ijesztgetés, a rideg bánásmód folyamán a következő rendellenes fejlődési folyamatok alakulhatnak ki: 1. ideges tünetekkel kapcsolatos viselkedések, a) félnétség, b) elzárkózás, visszahúzóds. 2. Társadalomellenes viselkedések, a) hazudozó, b) dacos és c) tolvaj gyermek. Mindegyik háttérben állhat a félelem, amint a szerző szépen elemzi, s egyúttal pontonként rámutat a nevelésnek mi a módja és feladata az egyes esetekben.

Végül foglalkozik a gyermekkori hibák és a nevelés kapcsolatával. Kiemeli, hogy a siker-érzés nyújtása, felébresztése a legjobb orvosság. "Nevelői munkánk eredményessége éppen a siker-érzések ápolása, valamint megfelelő sikeralkalmak nyújtása által biztosítható." Főképpen a „szigorú nevelés” hívei zárják el a gyermektől ezt az érzést. A nevelés második sarkalatos pontja a szeretet, amely a gyermekkel szemben türelmet és megértést tanúsít, megéretteti a jóindulatú hozzáfordulást és segítő készséget. Fontos nevelési szempontok: a múlt hibáit ne hánytorgassuk fel; hibájával ne hagyjuk a gyermeket egyedül; a hibával ellentétes tulajdonságokat erősítsük.

Az irodalommal alaposan alátámasztott munka figyelmet érdemel a gyermek nevelésével foglalkozók körében.

M. Gy.

Róder Pál: Szülők Iskolája. Különlenyomat az Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny 1941. évi 3. számából.

A Szülők Iskolája a budapesti Madách Imre-gimnáziumban indult meg 10 héten át tartó tanfolyamon a Székesfővárosi Népművelési Bizottság rendezésében. A kezdet biztató sikerei után a további fejlődés elmaradt. Szerző mélyreható és körültekintő figyelemmel sorakoztatja a Sz. I.-val kapcsolatos problémákat, megszólaltatja a szülőket is a bizalmas „Levelesládából”, a szülőket, kik sokféleségükben, tájékozatlanságukban és bizalmatlanságukban egységesen sorakoznak fel a hivatásos nevelők arcvonalával szemben. A szülők együttesének nagy része nem tudatos nevelő társadalom, erre mutat kicsinyes és felszínes érdeklődésük gyermekük problémái iránt. Sokszor nem